

הסנדק

אני מכריז חגיגת ומודיע ברבים כי הייתי הסנדק. אני מביט בכם ומגלה שאתם, מבלי להניד עפעף, מייד רואים לנגד עיניכם את המאפיה האיטלקית ואת מרלון ברנדו בדמותו של דון קורליאונה, השליט הכול יכול. אינני יודע מדוע המאפיה לקחה את נציגו של אליהו הנביא בברית מילה כדת משה וישראל והפכה אותו לסנדק העומד בראש המאפיה.

בית הכנסת היה מלא מפה לפה. "אבא, היום אתה תהיה במרכז העניינים. אתה תהיה הסנדק של הנכד שלך", הודיע לי בני חגיגת. ישבתי ליד הכיסא של אליהו הנביא זכור לטוב ועיני הקהל נשואות אלי כאילו ברגע זה ירדתי מן השחקים, רכוב במרכבת סוסי אש ולא סתם מרכבה אלא מרכבתו של הזקן הנודע מכוסו של אליהו. מאות עיניים ננעצו בי ותפילה חרישית על שפתותיהם. מה קרה, אני סח לעצמי, אני לא הבבא סאלי ואף לא הרב יצחק כדורי. אינני הרב הגאון עובדיה ואפילו אינני הרנטגן ועד כמה שידוע לי אינני אפילו CT ו-MRI שבתי חולים משתבחים בהם. אולם בית הכנסת התייחסו אלי כאל קדוש. המוהל בגלימת הכהן הגדול ועל ראשו מצנפת טבחים מהודרת הנחית הוראות. הוא ציווה עלי להתעטף בטלית, להתאזר בגבורה וחלילה לי מלגרום לפיק ברכיים העלולה לסכן את הרך הנימול. והזהיר אותי: "בידך היום כוחות המלחמה בברית יצחק לילה קודם לברית

קודם לטקס, יוצאי עדות אשכנז נוהגים לקיים לימוד מיוחד בסעודת השבת שלפני הברית, מה שנקרא "שלום זכר". אצל הספרדים נהוג לקיים את הלימוד בלילה שלפני הברית, והוא נקרא "ברית יצחק".

עם הכנסת התינוק למקום שבו נערך הטקס, נהוג שהקהל מכריז "ברוך הבא בשם ה'". את התינוק מניחים על "כיסא אליהו", שמיועד לכך. טעם המנהג הוא במדרש שמובא בספר הזוהר (פרשת לך לך, דף צג ע"א) שמספר שבעקבות דבריו של אליהו הנביא על הפסקת ברית המילה (מלכים-א יט, יד), הוטל עליו להיות נוכח, כביכול, בכל מעמד של ברית מילה ולהעיד על כך שישראל מקיימים את המצווה, בניגוד לתלונתו. לכן מתקנים כיסא לכבודו.

נהוג לכבד במיוחד מישהו להחזיק את התינוק על ברכיו, והוא הנקרא "סנדק". אבי הבן מברך ברכת "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו", והמוהל מברך "על המילה". אבי הבן מברך ברכה נוספת - ברכת "שהחיינו". לפי מנהג הספרדים, יושב הסנדק על כיסא אליהו ומחזיק עליו את התינוק מיד לאחר הברכה הראשונה, "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". הקהל עונה לברכה זו "כשם שהכנסתו לברית, כך תזכה להכניסו לתורה ולמצוות ולחופה ולמעשים טובים".

לאחר מכן מברך המוהל או אחד הנוכחים, וכוס יין בידו, את ברכת "בורא פרי הגפן", ולאחריה "בורא עצי בשמים" על צמח ריחני שהובא לשם כך. את הברכות חותמת ברכת "אשר קידש ידיו מבטן" שמסיימת ב"ברוך אתה ה', כורת הברית". אחר הברכות נאמרת תפילה לבריאות הילד, ונהוג שאז מוכרז שמו לראשונה. בתוך התפילה מוזכר הפסוק (יחזקאל טז, ו) "ואומר לך בדמך חיי", וכשקוראים פסוק זה נותן המוהל יין באצבעו לפי התינוק פעמיים.

הטקס מסתיים, לעדות הספרדים - בקדיש, ולאשכנזים - בתפילת עלינו לשבח. אחר כך מתקיימת סעודת מצווה.

[עריכה] החייבים במצווה

על פי היהדות, קיימת חובה למול כל יהודי זכר. אולם גם יהודי שלא נימול נחשב ליהודי. המילה מוטלת כחובה דתית גם על כל מתגייר, מכיוון שאין גיור ללא מילה.

לפי התורה, מצוות המילה היא אחת משתי מצוות העשה היחידות (בנוסף לקרבן פסח), שמי שלא מקיימן חייב בעונש-כרת.

למרות החשיבות הרבה שבמצווה מילה ביהדות, ישנם כאלה הפטורים ממצווה זו - מי שיש סכנה מוחשית במילתו (לדוגמה, מי שמתו אחיו מחמת מילה, דבר המצביע על בעיה גנטית המונעת קרישת דם).

תינוק שנולד נימול, מחייב ב"הטפת דם ברית", כלומר דיקור מינימלי של עור הפין הרחיקני על מנת להטיף ממנו טיפת דם שמסמלת את הברית בין אלוהים לבין בני ישראל.

לפי דעות מסוימות ביהדות, ישנם גם לא-יהודים החייבים בה, כגון בני קטורה, פילגשו של אברהם אשר על פי חז"ל חייבים במילה. לפי הרמב"ם, מכיוון שבני קטורה נתערבו באומות הסובבות אותם, כל בני ישמעאל (למעשה, הערבים) חייבים במילה.